

a Lloberola de Biosca; i al Vilosell m'aclareixen «és que hi ha unes *fréixes*» en parlar-me de la Font de les *Freixes*. El hiatus intermedi s'omple, almenys al Nord, si tenim en compte que allà avui s'usa el derivat *freixera*: *fréixeres* a Farrera i a Àreu (1933), *fre(i)ñera* a *frísera* a Arcavell (1936), Clot de *fréixeres* a Noves, Clot de la *fréixera* cap als Espluvins a Coll de Nargó (1957), *frášérés* a Gósol (1959), *freixera* a Borredà (DAG.), a Ponts, Solsona i Maella (*AlcM*). No s'ha de confondre amb això la variant esdrúixola però masculina *fréixere* del Baix Empordà, que *AlcM* reporta de Bordils i jo vaig sentir *aquell fréšərə* a Viladamat (1958): ha de ser un *-ra* afegit secundàriament (analogia dels verbs com *créixere* 'créixer?', forma extreta regressivament de *fréixera*?).

FRAXĪNUS és el representant llatí d'un nom indoeuropeu que potser va designar primer 'el 'bedoll' (al. *birke*, basc *burgi*, que semblen representar un simple BHĪG-), potser de la forma BHĪGS-NO-: llavors, d'aquest mateix, amb alguna lleu variant potser més tonètica que fonètica hauria resultat l'altre nom ll. antic *farnus* < *fargano*-. Ara bé si bé és veritat que *fraxinus* és molt més antic en literatura llatina (ja Enni), no obstant una variant *fraxus* hi està documentada des de Pal·ladi, S. IV,² i en romànic en trobem descendència des de molt d'hora en llenguatges molt conservadors: *frassu* ja apareix en logudorès antic: al *Condaghe* de Silki, 10 (S. XIII o un poc abans, anterior a la invasió catalana a Sardenya).

Es veritat que Meyer-Lübke (*Wiener Sitzungsberichte* CXLV, v. 49) en decantava a admetre que seria una formació regressiva (segons el model dels noms de pertinença o de fusta com *ſaginus* tret de *ſagus*, *quercinus*, *betul(i)nus*, *-ulneus*), però ni M-L. sabia llavors l'aparició en Pal·ladi ni la presència de formes iguals en altres llenguatges circum-mediterranis: en l.^r lloc el neogrec *φράξο(ς)* (Gu. Meyer, *Wien. Sitzber.* CXXXII), on és manlleu antic del llatí, i el calabrès *fráššu* o *frassu*, abr., i samnita *frássə* recollits per Rohlf's (*ZRPb.* XLIX, 114) (que es pregunta si no hi ha d'afegir encara les formes oc. *frai*, Var *frau*, Menton *frask*); en tot cas cal posar-hi encara els NLL toscans *Frascio*, *Frassi* i *Frasseto* assenyalats per Pieri (*Top. Arno*, 238).

Ara crec que aquí també hi hem d'incloure l'altaranès *beréštu*, començar *beréchou* (Dupleich), Alta Bigorra *beréchou* (Palay), bearn. antic *frexo*, *ràchou* (Lespy-R.) i les altres formes que citem Rohlf's (*Le Gc.*, § 396) i jo (*TopHesp.* II, 145) i aplega el FEW III, 772a13-5 (males explicacions en la nota 4); però que ja no veig necessitat d'explicar segons la meua fórmula referent a *-INU*, que allà vaig exposar, per a les formes d'extensió més limitada com *àsou* ASINUS o *càs-sou* CASSĀNUS, car es tracta dels fets bascoïdes, pregascons i pre-catalans que exposo en els *E. T. C.* I, 122ss. I jo encara hi afegiria el bc. antic *errexal* 'àrbol' en Landucci, que Mitxelena (*Pasado de la L. Vasca*, 99) declara «erdérico imprecisado», i podria ser un derivat FRAX-ALE com el *freixar* que assenyalo després.

Per això, i més en afegir-s'hi ara el testimoni del mossàrab català i el del ribagorç —més el probable *FRAXA dels Pir. Or., potser simplement motivat per tal com tots els arbres llatins en *-us* són femenins de gènere encara que terminin en *-us*—, quedo convençut que el llatí tardà *fraxus* no serà regressió romànica sinó la continuació d'una formació indoeur. BHĪG-SO- amb sufixació més simple i primitiva que la de BHĪGS-NO- > *fraxinus* i *farnus*; altres notes sobre FRAXUS afegeix Brūch, *ZRPb.* LV, 1935, 507-8.

DERIV.: *Freixar* nom d'un vessant poblat de freixes en la cara Nord de Puig Campana (Finestrat); *fleixar*. *Fleixer*; *fleixera*. *Freixeda*, coll. usat a Camprodon (DAG.), en lloc del general *freixeneda*; cogn. *Freixedes* emp., etc. *Freixenet*. *Freixera* (veg. supra).

APÈNDIX. Mal que no sigui català aprofito aquest lloc (havent arribat tard al DECH, si bé allà veg. CE-REZA) per explicar la formació de l'ast. *acafrésno* (o *acafrésna*) 'servera' (Colmeiro, *Enum.* II, 377), evidentment idèntic al norm. *cofrène*, recollit en els depts. Calvados, Manche i Orne, així com a L'Harve i a Vire (Rolland, *Flore Pop.* v, 115), *gaufrene* (Littré, *Suppl.*), que ja consta com *cofrésne* en un text del Sena Inferior del S. xv aprox., just amb el mateix significat; com que hi ha *mal-fraisse* com a nom de la moixera («alisier»), en el Roerque i Orlhaguès, i altres noms, que semblen pejoratius, per a aquests dos arbres, sembla que *co-* també hagué de tenir aquest valor; i hi ha altres noms d'arbres norm. amb aquest *co-* prefixat: norm. *coquène* 'auró' al costat del norm. *quène* = fr. *chêne*, *coveche* 'veça borda' («wild wicke») al costat del norm. *veche* 'veça' VICIA (a Percy, prop de Saint-Lô).

L'etim. bretona d'aquest prefix la devem a Kleinhans: «précédant le nom, *coz* a généralement le sens de 'mauvais, de peu de valeur'» (Loth, *Chrest. Bretonne*), i Ernault en cità més casos en bretó mj.; avui segueix viu en bretó: *cozi* «measure»/ti «maison», *coz-votez* «savate»/botez «chaussure» i precisament amb arbre: *koz-perenn* 'pera silvestre' al costat de *perenn* 'pera': es tracta d'una aplicació secundària del bretó comú *coz* 'vell' (variant potser de l'irl. ant. *cath* 'savi', de la família dels ll. *catus* i *cos*, scr. *çi-çā-ti* 'ell esmola', IEW, 542). Veg. per a tot això FEW III, 772b1-6 i n. 6; Ant. Thomas, *Rom.* XXXIX, 246, n. 1; i aquí n. 3 a CAP. En asturià s'hi hauria afegit la *a-* inicial de tants arbres semblants: *aliso*, *álamo*, *arce*, *ame(n)eiro*, *abedul*, *abeto*, etc.

D'altra banda afegiré aquí que això em sembla donar la clau de l'origen del famós, inexplícit i mal assegurat (i tanmateix sembla que no infundat) prefix pejoratiu *ca-* dels dialectes d'oïl, a què tan sovint han recotregut Wartburg (FEW) i bastants dialectòlegs francesos. Caldria només admetre que hi hagué dissimilació vocàlica en combinacions com *ca-boche* (< *co-*?), i cosa semblant podríem suposar ocorreguda en altres combinacions com *co-bourdon*, *co-borne*, *co-fumer*, *co-brouiller*, *co-mordre*, l'existència de les quals no em lleu de comprovar en tots; dissimilació que potser no fóra gaire antiga puix que hi ha hagut sempre *ca-* con-